

BILTEN

broj 10

01.10.2012.

Tiraž: 300 primeraka

SADRŽAJ

Popis poljoprivrede 2012

Jelena Marković, dipl.ing.....st. 3

Vađenje krompira

Jelena Marković, dipl.ing.....st. 5

Uzgoj nazimica

Dragoljub Krajnović, dipl.ing.....st. 7

POPIS POLJOPRIVREDE 2012

Popis poljoprivrede je sveobuhvatno istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava na teritoriji Republike Srbije.

Prikupljeni podaci oslikaće stanje u poljoprivredi i kao sumarni koristiće se za statističke analize koje će omogućiti donošenje odgovarajućih odluka za podršku poljoprivrednoj proizvodnji i njenom razvoju, čak do nivoa lokalnih zajednica.

Na teritoriji Republike Srbije poslednji sveobuhvatni popis poljoprivrede sproveden je 1960. godine. Popis poljoprivrede 2012. biće sproveden u okviru Svetskog programa popisa poljoprivrede 2010. Priprema, organizacija i sprovođenje Popisa poljoprivrede 2012. u nadležnosti je Republičkog zavoda za statistiku.

Popisivanje poljoprivrednih gazdinstava na teritoriji Republike Srbije počeo je 1. oktobra 2012. godine u 8.00 časova ujutru, a završiće se 15. decembra 2012. godine u 20.00 časova.

Popisom će biti obuhvaćena:

1) porodična poljoprivredna gazdinstva koja imaju najmanje 0,5 hektara poljoprivrednog zemljišta na kojem obavljaju poljoprivrednu proizvodnju;

2) porodična poljoprivredna gazdinstva koja imaju manje od 0,5 hektara poljoprivrednog zemljišta na kojem obavljaju ratarsku, stočarsku, voćarsku, vinogradarsku, povrtarsku proizvodnju, proizvodnju cveća (staklenici i plastenici), odnosno bave se drugim oblicima poljoprivredne proizvodnje, koja je namenjena tržištu, kao i uzgoj ribe, gajenje pečuraka, puževa, pčela i dr.;

3) privredna društva, zemljoradničke zadruge, preduzetnici i drugi oblici organizovanja sa statusom pravnog lica koji su registrovani da pretežno obavljaju delatnosti poljoprivredne proizvodnje,

4) privredna društva, ustanove i druga pravna lica registrovana u drugoj delatnosti koja imaju organizovane ogranke ili druge organizacione delove u kojima se obavlja delatnost poljoprivredne proizvodnje.

Popisivanje na osnovu dodeljene Liste domaćinstava sa sopstvenom poljoprivrednom proizvodnjom obavljaće ovlašćeni popisivači, metodom intervjua. U slučaju da popisivač koji popisuje na ovaj način, pored porodičnih gazdinstava, naiđe i na gazdinstva pravnih lica ili preduzetnika, takođe će ih popisati.

Pravna lica će popisati lica odgovorna za popis pravnih lica i popisivači na osnovu Adresara pravnih lica – jedinica popisa, metodom intervjuja, uz prethodnu najavu.

Popisom će biti prikupljeni podaci o:

- pravnom statusu gazdinstva,
- identifikaciji gazdinstva,
- lokaciji gazdinstva,
- raspoloživom zemljištu gazdinstva,
- korišćenom poljoprivrednom zemljištu, po kategorijama,
  - navodnjavanju, upotrebi mineralnog i organskog đubriva, organskoj proizvodnji i primenjenim metodama u poljoprivrednoj proizvodnji,
  - broju stoke, po vrstama i kategorijama, broju pčelinjih društava i drugih životinja gajenih na gazdinstvu,
  - radnoj snazi i aktivnostima na gazdinstvu,
- poljoprivrednoj mehanizaciji i opremi,
- poljoprivrednim objektima,
- korišćenju kredita i podsticajnih sredstava, kao i korišćenju računara za vođenje evidencije o poljoprivrednom poslovanju,
- upotrebi i prodaji sopstvenih poljoprivrednih proizvoda,
- odlaganju otpada.

Marković Jelena dipl.ing ratarstva

OBLAST POVRTARSTVO

VADENJE KROMPIRA

Vađenje krompira je operacija kojoj je potrebno prići krajnje stručno imajući na umu sve propuste koji negativno mogu da se odraze na kvalitet krtola i dužinu čuvanja.

Fiziološki zrele krtole vade se u ravničarskim regionima tokom jula, avgusta i septembra meseca, a u brdskoplaninskim područjima u septembru i oktobru. Na vreme vađenja, osim namene proizvodnje i regiona, bitno utiče, ranostasnost sorte, nivo agrotehnike i ekološki uslovi.

U proizvodnji fiziološki zrelog krompira od izuzetne važnosti je očuvati nadzemnu vegetativnu masu u što dužem vremenskom periodu. Time se postižu daleko veći prinosi dobrog kvaliteta (s visokim sadržajem suve materije), što je preduslov za uspešno i dugo čuvanje.

Krtole su u fazi pune zrelosti kada je nadzemna vegetativna masa potpuno zrela. Listovi i stablo najpre požute, a zatim poležu i postaju smeđe do tamnosmeđe boje. Odumiranjem nadzemnog vegetativnog dela "cime" (list i stablo) završen je proces premeštanja asimilativa, stvorenih u procesu fotosinteze iz nadzemnih delova u podzemne vegetativne organe - krtole. One se tada lako odvajaju od stolona, pokožica je potpuno očvrsla što, uz povoljnu vlažnost zemljišta omogućuje lako i uspešno vađenje. Nedozrela, bujna nadzemna vegetativna masa (kod kasnih sorata) i zakorovljene parcele otežavaju uspešno vađenje.

Krompir se vadi ručno (u bašti na malim površinama) i mašinski (plugovima, vadilicama i kombajnima za krompir). U našim uslovima krtole krompira se najčešće vade vadilicama (jedno i dvoredne) i nakon vađenja se organizuje ručno sakupljanje krtola. Prilikom sakupljanja izdvajaju se sitne frakcije i oštećene krtole. Sitan krompir i oštećene krtole su kvalitetna stočna hrana i nikada ga ne treba koristiti za dalju reprodukciju, sadnju naredne godine jer je male biološke vrednosti i u vrlo visokom procentu zaražen virusima. Krupne frakcije konzumnih

krtola se dobro prosušene sakupljaju odmah nakon vađenja da ne bi duže bile izložene dejstvu sunčevih zraka. U protivnom dolazi do promene boje usled biosinteze i nakupljanja hlorofila. Pojava zelene boje dobar je indikator da se u krtolama nalazi povišen sadržaj alkaloida solanina. Da krompir ne bi bio izložen dejstvu direktnog sunčevog zračenja, nakon vađenja, treba ga

preneti pod nadstrešnice, šupe ili senjake.

Dobro prosušene krtole, bez primesa vlažne zemlje i oštećenja uspešno mogu da se čuvaju u narednih 6-8 meseci ,malo lošije uslove pruža skladištenje i čuvanje u podrumima, šupama, a najlošije uslove za čuvanje pruža trapljenje krompira.

Skladištenje krompira

Krompir se skladišti u rasutom stanju za potrošnju i industrijsku preradu,u boksevima za seme i potrošnju, a postoji i mogućnost za kratkotrajno čuvanje u vrećama. Koliki skladišni prostor moramo da obezbedimo zavisi, pre svega, od kvaliteta krtola odnosno, od zapreminske mase krtola krompira i na kraju načina čuvanja.

Kako sačuvati kvalitet

Rasuti krompir ne bi trebalo čuvati u gomilama višim od 4 m,ako su ove visine veće, onda će biti neodgovarajući temperaturni uslovi u gomili a krompir na dnu će imati oštećenja (fleke) od pritiska. Prostorija za čuvanje krompira mora da bude dobro izolovana, jer dobra izolacija redukuje broj časova rada ventilatora, a smanjenjem gubitka vlažnosti postiže se bolji kvalitet krtola.

Marković Jelena dipl.ing ratarstva

OBLAST STOČARSTVO

UZGOJ NAZIMICA

Primarni cilj u odgajivanju nazimuca je postaviti dobre osnove za formiranje zdravog ženskog priplodnog grla sa izraženim osobnoma plodnosti i visoke životne produktivnosti.

Imajući u vidu ciljeve odgajivanja, nazimice ne bi trebalo suviše rano stavljati u pripust, pre svega što reproduktivni sistem zahteva određeno vreme za normalan razvoj i pravilno funkcionisanje kao i produkciju potrebne količine masnog tkiva koja se manifestuje u obrazovanju leđne slanine (18-20 mm debljine masnog sloja). To je važno jer se polni hormoni i vitamini koji smanjuju naslage masnog tkiva upravo čuvaju i odžavaju u pomenutim masnim naslagama. Ukoliko je slaba zastupljenost masnog tkiva, to utiče na slabu produkciju zrelih jajnih ćelija i i dovodi do problema sa normalnom pojavom polnog žara-estrusa.

Osim toga, odgovarajuće naslage masti predstavljaju energetsku bazu koja je neophodna nazimicama da bi prenele potrebnu energiju za proizvodnju mleka u fazi dojenja.

S druge strane, preterana, intenzivna ishrana nazimica ne može da omogući normalan razvoj i dostizanje puberteta koji će da prate tako brz i izražen prirast. To ujedino predstavlja teret za stabilnost nogu, papaka i zglobova i povećava smrtnost krmača kod kojih se javlja hromost.

Nakon preterivanja nazimica sa dostignutom masom od 90-95 kg u poseban objekat, treba obratiti pažnju na adekvatno dugo vreme prilagođavanja koje bi trebalo da se produži na 6 nedelja u izdvojenom objektu prostora za karantin. Preporučuje se detaljno posmatranje prplodnih grla u ovom periodu i redovno konsultovanje sa odabranim veterinarom. Na taj način se sprečava uvođenje i širenje bolesti u stado.

Da bi se kod nazimica postigla dobra plodnost i visoka životna produktivnost prvi pripust treba planirati sa dostignutom masom od 130-140 kg telesne mase. Debljina leđne slanine ne bi trebalo da bude manje od 18 mm, jer u suprotnom kao posledica dolazi do smanjenja veličina legla.

Nazimice se pripuštaju dok još nisu potpuno odrasle i razvijene. Pravovremeno pripuštanje i oplodnja dobro pripremljene nazimice usloviće da telesna težina u periodu prve laktacije pređe masu od 200 kg.

Da bi se kod odabranih priplodnih nazimica omogućila visoka plodnost i ostvario maksimalni proizvodni vek, treba ispuniti sledeće preduslove: Prvi pripust sprovesti sa 7.5-8.5 meseci starosti;

- Telesna masa kod prvog osemenjavanja treba da iznosi 130-140 kg;
- Prvi pripust se izvodi tek posle javljanja 2. ili 3. estrusa;

- Optimalan dnevni prirast treba da bude od 650-700 g, počev sa telesnom masom od 30kg pa do prvog pripusta;

- 75kg prirast do prvog prašenja;

Kada priplodne nazimice dostignu masu od 70 kg, preporučljivo je da se ublaži intenzitet ishrane, odnosno da se sprovodi racionalnija ishrana, kao i povećanje celuloze u obročnim hranivima. Povećanje dnevne količine hrane u tom periodu uticaće i na neophodno povećanje ukupne energije u dnevnom obroku i biće u intervalu od 29 do 36 MJ ME.

Sa dostignutih 120 kg telesne težine, treba da se teži povećanju masnih naslaga, odnosno telesnih rezerva masti, što je praćeno povećanjem potrebne energije do osemenjavanja u nivou od 40MJ ME/dan, primenjivanjem Flashing metoda ishrane. Da bi se postigli pomenuti hranidbeni rezultati potrebno je nazimice hraniti 10-14 dana pre osemenjavanja sa 3 kg hrane na dan.

U savremenom uzgoju nazimica danas se redovno koriste stimulaturna mineralno-

hormonsko-vitaminska sredstva čija se upotreba zasniva na: omogućavanju dobrog konzumiranja hrane, povećanju imuniteta, daje čvrstinu tetivama, zglobovima i papcima, potstiče stalni rast i podržava visoku plodnost kod tretiranih grla.

Dragoljub Krajnović dipl.inž.